

Evangelická teologická fakulta

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název práce:	Vrstevnické vztahy sourozenců dětí s kombinovaným postižením
Jméno studenta:	Simona Řičánková, DiS.
Vedoucí:	Mgr. Marie Ortová
Oponent:	PhDr. Vladimír Mašát
Studium:	JABOK B ETF [roč 2]

Téma bakalářské práce, kterou Simona Řičánková předložila k obhajobě, považuji za důležité, přitom málo zpracované a reflektované. V práci se jedná o situaci sourozenců dětí s postižením. Motivací byla vlastní zkušenost autorky.

Práce je poměrně rozsáhlá, celkem asi 75 stran a 19 stran příloh. Je sestavena z teoretické a praktické části. Cílem práce je odpovědět na otázku "Může sourozenec s postižením ovlivňovat vrstevnické vztahy sourozence bez postižení?" (s. 10). Myslím, že tato otázka není formulována přesně. Nejde o to, jestli vztah ovlivňuje samotný sourozenec např. svým jednáním, ale spíše o to, jak jsou vztahy ovlivněny faktem, že sourozenec má postižení.

V teoretické části se v osmi kapitolách Simona věnuje problematice vztahů společnosti k lidem s postižením obecně, charakteristice kombinovaného postižení, situací rodiny s dítětem s postižením. Zajímavá je kapitola 4, ve které se autorka zamýšlí nad tím, jak mají rodiče informovat o postižení dětí jejich sourozence bez postižení. Simona tuto otázku správně považuje za složitéjší. V dalších kapitolách je zařazena téma sourozeneckých vztahů a vrstevnických skupin.

V textu je hodně zajímavých informací, autorka zjevně problematiku promýšlela. Bohužel se nepodařilo sestavit text, který by byl dobře srozumitelný, text, ve kterém by byly jasně a přesně formulovány poznatky z literatury a argumenty autorky. Informace se v textu opakují v několika větách za sebou v podobných nebo dokonce stejných formulacích. Je upovídaný. Pokud by autorka pracovala dobře stylisticky, mohla by práce být o několik stran kratší. Např. úvod práce je třístránkový a je v něm zbytečně podrobně popsán obsah celé práce.

K teoretické části mám několik poznámek.

1. Na s. 13 se píše, že člověk s postižením kvůli svému handicapu (autorka píše nesprávně "díky") nemůže naplňovat společensky stanovené normy nebo dokonce zákony. Jak si to mám vysvětlit? Postižení je impulsem k protizákonnému jednání?
2. Kapitola o kombinovaném postižení je krátká, informace o autismu je krátká, asi 12 řádků, přitom se jedná o základní téma, Simona totiž zkoumala vrstevnické vztahy sourozenců dětí s autismem.
3. Na s. 22 je uvedeno, že "Reakce rodičů po narození postiženého dítěte se v odborné literatuře často nazývají jako psychopatologické projevy". Přitom o odstavec výše jsou fáze vyrovnávání se s faktem, že se narodilo dítě s postižením označovány jako přirozené. Spíše by mělo být uvedeno, že reakce některých rodičů mohou být patologické.
4. Na s. 28 je v textu zmíněn jako autor myšlenky Matějček, nenašla jsem na něj odkaz.
5. Nepřesná je formulace "v naší společnosti existuje několik sociálních skupin..." (s. 45). Kolik?
6. Oceňuji, že v teoretické části autorka většinou řešila témata, která využila pro přípravu šetření pro praktickou část.

V rámci praktické části provedla studentka rozhovory se 7 sourozenci dětí s postižením, konkrétně sourozenců dětí s kombinovaným postižením, z nichž jedno je vždy autismus. Tento fakt je uveden v úvodu praktické části. Autorka s ním už dále nepracuje, při rozhovorech není kladen důraz např. na to, jak se sourozenec projevuje, na to, co je typické pro autismus apod. Výsledky praktické části jsou dle mého obecnější a mohou se týkat sourozenců dětí s jakýmkoliv postižením. Podrobně je popsána metodologie šetření, některé údaje jsou uvedeny špatně. Např. pod nadpisem Časový rámec šetření by měl být údaj o tom, od kdy do kdy šetření probíhalo, ne, že rozhovor je složen z 26 otázek.

Simona si k základní otázce uvedené v cíli práce stanovila i otázky další. Všechny souvisí s vrstevnickými vztahy a vztahy mezi sourozenci. Není vždy ale zcela jasné, jak konkrétní otázka souvisí s cílem. Autorka vedla rozhovory se sedmi dětmi ve věku povinné školní docházky. Otázky přizpůsobila jejich možnostem a věku. Materiál, který pomocí rozhovorů získala je opravdu cenný, podařilo se kromě jiného, aby děti byly sdílné. To není samozřejmé. Vyhodnocení je ale na některých místech zjednodušující, zkreslující. Na s. 66 je uvedeno, že sourozenci jsou starostlivější a zodpovědnější. Jakým porovnáním takové tvrzení vzniklo, resp. z čeho autorka vyvozuje? Nejsou důsledně rozlišeny odpovědi na 3. a 4. otázku, i to dokazuje, že rozlišení obou otázek není zřetelné. Vyhodnocení začíná stejnými slovy. Otázka 4 zní "Může sourozenec s postižením ovlivňovat vrstevníky sourozence bez postižení?". Nevím, co tím bylo myšleno, jak a v čem by měli ovlivňovat.

Zjednodušení jsou i v kapitole 5, která obsahuje shrnutí výsledků. V 1. odstavci je formulován závěr, že respondenti vnímají svého sourozence s postižením pozitivně, zdůvodněno je to tím, že ho vůbec nevnímají nebo se ho snaží nevnímat (s. 71). Je toto argument pro pozitivní vnímání sourozence? Osobně bych mluvila o lhostejném, ale spíše až negativním vztahu.

Studentka vycházela z dostatečného množství literatury, odkazy jsou většinou uvedeny, je vytvořen relevantní poznámkový aparát. U všech elektronických zdrojů na všech místech chybí URL adresa. Jaké tituly jsou zařazeny v seznamu zdrojů pod nadpisem Jiné zdroje?

V textu je velké množství různých chyb, především v interpunkci, dále chyb stylistických. To zásadně snižuje kvalitu práce. Ve výtisku, který jsem měla k dispozici je dvakrát zařazená s. 63.

Práce byla konzultována: dostatečně

Navrhované hodnocení: D

Zdůvodnění, závěr:

Autorka se danému tématu poctivě věnovala, byla motivována vlastní zkušeností. Pokusila se shromáždit hodně různých informací, uvažovala, jaké teoretické poznatky bude potřebovat pro zpracování praktické části. Text není dobrý po stylistické stránce, opakují se informace a tím práce ztrácí na čtivosti. Především to ale vedlo k nepřesným formulacím, zjednodušujícím závěrům, sugestivním otázkám. Kvalitu práce zásadně snížily různé chyby, které se na mnoha místech objevují.

Otázky, podněty k diskusi při obhajobě:

Prosím, aby se autorka věnovala podnětům uvedeným přímo v textu posudku a zodpověděla i následující otázky.

1. Co rozumíme pod pojmem "vyrovnání/vyrovnávání příležitostí", jakou má souvislost s problematikou vztahu společnosti a osob s postižením?
2. Co vše může být pro rodinu podporou v tom, aby nemusela zvolit pro své dítě s postižením ústavní výchovu.
3. Má nějaký význam, že respondenty se staly sourozenci dětí s kombinovanými postižením a s autismem? Pokud by se jednalo o děti s jiným postižením, byly by podle autorky výsledky šetření jiné?

Doporučuji/nedoporučuji k obhajobě: doporučuji

V Praze dne 12. 6. 2013

.....
podpis vedoucího práce